

**Špela Golobič**  
Glasbena šola Franca Šturma

## **ODZIV UČITELJEV IN UČENCEV NA SIMFONIČNO MATINEJO GLASBENE MLADINE SLOVENIJE**

### **Izvleček**

Raziskava obravnava kulturno vzgojo na področju glasbene umetnosti, ki se nahaja na presečišču kulturnega in vzgojno-izobraževalnega polja. V prispevku je predstavljena Glasbena mladina Slovenije kot glavni snovalec glasbeno-izobraževalnih programov v Sloveniji. Raziskava se nanaša na simfonično matinejo Glasbene mladine Slovenije z naslovom *Marko skače*, ki jo je mladim poslušalcem zaigral Orkester Slovenske filharmonije. Namen raziskave je bil ugotoviti kako učitelji glasbe načrtujejo obisk simfonične matinee pri pouku in kakšen je odziv učencev na simfonično matinejo. Analiza rezultatov je pokazala, da učitelji glasbe obiska simfonične matinee niso načrtovali v skladu s cilji poslušanja poudarjenimi v učnem načrtu. Pozitiven odziv na simfonično matinejo in želja po nadaljnjem obiskovanju koncertov pa pri učencih narašča s številom že obiskanih koncertov.

**Ključne besede:** kulturno-umetnostna vzgoja, glasbena umetnost, glasbeno-izobraževalni programi, simfonične matinee, simfonični orkester.

### **Abstract**

#### **The Response of Teachers and Pupils to a Musical Youth of Slovenia's Symphony Matinee**

The survey deals with the cultural education in the field of musical art, which is in the intersection of cultural and educational area. It presents Musical Youth of Slovenia as the main creator of musical education programs in Slovenia focusing on its symphony matinee "*Marko skače*" which was played to young listeners by the Slovenian Philharmonic Orchestra. The purpose of the survey was to find out how music teachers planned a matinee visit in the classroom and how pupils responded to it. The results analysis revealed that a matinee visit was not planned according to the aims emphasized in the school curriculum even though a positive response and a desire to visit further concerts correlate with the number of concerts already frequented.

**Key words:** arts and cultural education, musical art, music education programs, symphony matinees, symphony orchestra.

## Uvod

Raziskava obravnava presečišče, na katerem se srečajo glasbeno-izobraževalni programi, ki jih za mlade poslušalce izvajajo slovenske kulturne ustanove, ter pouk glasbe v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju. Osrednji del raziskave je glasbeno-izobraževalni program, namenjen šolski populaciji, ki ga je v sodelovanju s Cankarjevim domom in v izvedbi Orkestra Slovenske filharmonije ustvarila Glasbena mladina Slovenije. Osnovni namen glasbeno-izobraževalnih programov je mladim približati glasbeno umetnost in na ta način vzgajati koncertne poslušalce. Obisk koncerta simfoničnega orkestra šole najpogosteje organizirajo v okviru kulturnih dni, ki se načrtujejo in izvajajo v sklopu dni dejavnosti. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju so predpisani štiri kulturni dnevi v posameznem šolskem letu, v drugem in tretjem triletju pa trije. S strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS so predlagana področja in vsebinski sklopi kulturnih dni, ki pa za šole niso obvezujoči. Cilji kulturnih dni so med drugim spoznavanje in povezovanje različnih jezikovnih, družboslovnih in umetnostnih področij, v samem izvajanju kulturnih dni pa učenci dejavnosti aktivno načrtujejo, sprejemajo in doživljajo. Ob tem razvijajo ustvarjalnost, sposobnost dojemanja spoznanj družboslovnih ved in jezikoslovja ter doživljanje umetniške besede, barv, oblik, zvoka in giba (*Dnevi dejavnosti*, 1998).

Področje, ki zajema izobraževanje otrok in mladih na vseh področjih umetnosti, se imenuje kulturno-umetnostna vzgoja, predstavljeno pa je v številnih nacionalnih in tujih dokumentih. *Resolucija o Nacionalnem programu za kulturo 2014-2017* (v nadaljevanju: *ReNPK 2014-2017*), ki je temeljni strateški dokument slovenske kulturne politike, navaja, da se kulturno-umetnostna vzgoja po vsebini in poslanstvu nahaja na presečišču kulturnega, vzgojno-izobraževalnega in znanstvenega sektorja. Dokument opredeljuje kakovostno kulturno-umetnostno vzgojo kot temeljno pravico vsakega posameznika ter poudari njen pomen za razvoj posameznika in družbe kot celote. Temeljni namen kulturno-umetnostne vzgoje, kot ga navaja *ReNPK 2014-2017*, je pri posamezniku vzbuditi željo in potrebo po sodelovanju v kulturnem in umetniškem izražanju tako v vlogi ustvarjalca in raziskovalca ustvarjalnosti kot tudi udeleženca v kulturno-umetniškem dogajanju. Kulturno-umetnostna vzgoja namreč vključuje vidik sprejemanja umetnosti in ustvarjalni oziroma produktivni vidik, kar na specifičnem področju glasbene umetnosti pomeni, da po eni strani otroci in mladi nastopajo v vlogi poslušalca, po drugi strani pa so aktivno vključeni v glasbene dejavnosti. V vlogi poslušalcev se lahko otroci in mladi udeležijo koncertov, ki jih za šolsko populacijo pripravljajo osrednje slovenske glasbene ustanove, to pa največkrat poteka v okviru kulturnih dni, ki jih organizirajo vzgojno-izobraževalni zavodi. Temeljna glasbena vzgoja kot sestavina širše kulturne vzgoje se tako odvija v šolskih institucijah pa tudi v posameznih umetniških ustanovah, ki s svojo ponudbo za otroke in mladino

sooblikujejo kulturno zavest. *ReNPK 2014-2017* kot specifičen cilj kulturno-umetnostne vzgoje na področju glasbene umetnosti poudari nujnost povečanja obsega glasbenega občinstva. Dokument navaja statistične podatke, da od leta 2010 do danes beležimo upad obiska koncertnih prireditev, in sicer približno 30% za koncerte znanih in uveljavljenih izvajalcev in kar 70 % za koncerte manj znanih in neveljavljenih, povečini tudi mlajših izvajalcev.

Naslednji pomemben dokument so *Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju* (2009; v nadaljevanju: *Nacionalne smernice*). Ta strateški dokument bistveno prispeva k poenotenju pojmovanja in razumevanja koncepta kulturno-umetnostne vzgoje, obenem pa izpostavlja pomen kulturno-umetnostne vzgoje in njenega načrtnega razvoja, opredeljuje pojem kulturno-umetnostne vzgoje in samo pojmovanje ter definira cilje in načela kulturno-umetnostne vzgoje. Priročnik *Kulturno-umetnostna vzgoja* (Bucik idr., 2011) pa *Nacionalne smernice* nadgradi in predstavi osnovna izhodišča izvajanja kulturno-umetnostne vzgoje v vzgoji in izobraževanju ter s primeri dobre prakse prikaže možnosti za njeno izvajanje v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah. Nacionalna raziskava *Učinki načrtne kulturne vzgoje na kulturno dejavnost učencev v osnovnih šolah* (Pečjak idr., 2009) v končnem poročilu poda predlog modela kulturno-umetnostne vzgoje. Raziskava na področju glasbene umetnosti navaja odprto zasnovan učni načrt za glasbo kot eno od izhodišč, ki omogoča fleksibilno načrtovanje izvedbenega kurikula. Ob tem poudari, da je na ta način sicer učitelju dodeljena večja avtonomnost pri izbiri glasbenih/učnih vsebin, vendar pa mu je zaupana tudi odgovornost za kvalitetno izvajanje pouka glasbe. Kompetenten učitelj je namreč pomemben dejavnik glasbenega izobraževanja.

Skupina strokovnjakov pod vodstvom Anne Bamford je na podlagi izvedene Unescove raziskave oblikovala kriterije kvalitetnih kulturno-umetniških izobraževalnih programov, saj je umetnostno izobraževanje uspešno le, če je visoko kakovostno (Bamford, 2006). To je tudi prva pregledna raziskava, ki je poskušala povzeti in primerjati dogajanje na področju umetnosti v vzgoji in izobraževanju po posameznih državah sveta (Pečjak idr., 2009). Med najpomembnejše mednarodne dokumente na področju kulturno-umetnostne vzgoje sodi *Road map for Arts education* (v nadaljevanju: *Road map*), ki je nastal na podlagi Unescove prve svetovne konference o umetnostni vzgoji v Lizboni leta 2006. Dokument poudarja pomen umetnostne vzgoje za celostni razvoj otrok in mladih ter oblikuje strategije, s katerimi najširšo javnost seznanja s pomembnostjo umetnostne vzgoje. Nadgradnja dokumenta pa je *Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education* (v nadaljevanju: *Seoul Agenda*), ki je nastal kot produkt Unescove druge svetovne konference o umetnostni vzgoji v Seulu leta 2010. Medtem ko *Road map* (2006) predstavlja pomemben teoretični in praktični okvir z napotki za nadaljnji razvoj in spodbujanje umetnostne vzgoje, pa *Seoul Agenda* (2010) ponudi konkreten akcijski načrt, ki dopolnjuje in

nadgrajuje vsebino prvega dokumenta. Oba dokumenta temeljita na prepričanju, da ima umetnostna vzgoja pomembno vlogo pri konstruktivni preobrazbi izobraževalnih sistemov, ki stremijo k izpolnitvi potreb šolske populacije po kreativnosti in kulturni osveščenosti v družbi enaindvajsetega stoletja.

Raziskave s področja izobraževalnih programov simfoničnih orkestrów kažejo, da imajo glasbeno-izobraževalni programi pomembno vlogo pri razvoju novih generacij poslušalcev. Wu (2004) v raziskavi o delovanju izobraževalnega oddelka Losangeleške filharmonije ugotavlja, da se s pozitivnimi izkušnjami na mladinskih koncertih simfoničnega orkestra pri mladih poslušalcih razvija pozitivno mnenje o klasični glasbi in simfoničnem orkestru ter vzbuja želja po nadaljnjem obiskovanju koncertov. Glasbeno-izobraževalni programi simfoničnih orkestrów tako predstavljajo temelje za razvoj bodočih poslušalcev. Poleg tega je raziskava potrdila pomembnost predkoncertne pedagoške priprave za pozitivno koncertno izkušnjo mladih poslušalcev. Naklonjenost klasični glasbi je, tako kot naklonjenost drugim zvrstem umetnosti, privzgojena. Poznavanje klasične glasbe je bistven pogoj za uživanje ob njej, pozitivni občutki pa naraščajo prav s stopnjo poznavanja (Heilbrun idr., 2001). Odkrivanje učinkov izobraževalne dejavnosti simfoničnih orkestrów na razvoj poslušalcev je kompleksno, saj na potrebo po kulturnem udejstvovanju poleg dosedanjih izkušenj vplivajo družbeni, demografski, osebni in kulturni dejavniki (McCarthy idr., 2001).

### **Učni načrt za glasbeno umetnost v programu osnovnošolskega izobraževanja**

Glasbena umetnost je obvezni predmet v celotni vertikali osnovnošolskega izobraževanja. V prvem triletju obsega dve šolski uri na teden, v četrtem in petem razredu uro in pol, v šestem, sedmem, osmem in devetem razredu pa eno šolsko uro na teden. V šolskem letu 2013/2014 se je predmet preimenoval iz glasbena vzgoja v glasbena umetnost, s čimer je vzgojno vlogo predmeta zamenjala izobraževalna. Aktualni učni načrt iz katerega izhajamo je bil posodobljen leta 2011, kljub temu pa še vedno nosi naslov *Glasbena vzgoja*.

V učnem načrtu je glasba opredeljena kot kulturni fenomen in človekova potreba v vseh časih. „Glasba je oblika komunikacije, ki vpliva na občutja, misli in delovanje, zato učenci potrebujejo glasbene izkušnje izvajanja, ustvarjanja in poslušanja. Stik z njenimi vrednotami je temelj za razumevanje glasbenih pojavov in pojmov. Sodobna glasbena vzgoja izhaja iz glasbe kot umetnosti in glasbenopedagoške znanosti“ (*Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja*, 2011, str. 4). Osrednje dejavnosti, ki se izvajajo v okviru predmeta *Glasbena umetnost* so izvajanje, ustvarjanje in poslušanje, z izvajanjem teh dejavnosti pa se učenci lahko preizkusijo v vlogi poustvarjalca, ustvarjalca in

poslušalca. Ta dejavnostni pristop je utemeljen s spodbujanjem razvoja glasbenega doživljanja in mišljenja ter razvojem glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj. V učnem načrtu opredeljeni splošni cilji spodbujajo doživljanje in izražanje glasbe, sodelovanje v različnih oblikah glasbenega udejstvovanja ter oblikovanje pozitivnega odnosa do nacionalne in svetovne glasbene dediščine. Poleg tega cilji podpirajo razvijanje kritične presoje in vrednotenja glasbe, vzgajanje za ustvarjanje in ohranjanje zdravega zvočnega okolja ter poznavanje glasbene literature, ustvarjalcev, poustvarjalcev in zakonitosti glasbenega jezika.

Osrednja dejavnost pri vseh glasbenih procesih je poslušanje, zato je tudi osrednji namen osnovnošolskega glasbenega izobraževanja vzgoja poslušalcev, ki znajo selektivno izbirati in kritično vrednotiti glasbo. Ajtnik (2001) ugotavlja, da je mogoče pri učencih izboljšati sposobnosti dojemanja glasbe z vodenjem skozi izbrane primere celotnega znanega glasbenega sveta, in opozarja, da morajo biti poslušani primeri ustrezno predstavljeni in uvedeni. Učenci se ob tem naučijo pozorno poslušati, poleg tega pa spoznajo, kako je mogoče s čustveno prevzetostjo duševno dojeti glasbo. Cilj poslušanja glasbe je namreč vzgojiti in izobraziti aktivnega poslušalca. Oblak (1997) priporoča večkratno poslušanje posamezne skladbe, ker večkratni stik z glasbenim delom pogloblja doživetje, glasbeno pomnjenje in odkrivanje značilnosti.

Poslušanje je v aktualnem učnem načrtu predstavljeno v 3. poglavju, kjer so po triletjih opredeljeni operativni cilji in vsebine za posamezna dejavnostna področja. V prvem triletju je poslušanje doživljajsko, v drugem triletju doživljajsko analitično, medtem ko v tretjem triletju prihaja ob doživljajskem poslušanju v ospredje analitično poslušanje. Cilj poslušanja glasbe je razvijanje učenčeve sposobnosti zbranega poslušanja, ki se ob primerni motivaciji kaže v poglobljanju doživljanja, v zaznavanju izraznih prvin (ritem, melodija, barva, hitrost, glasnost), izvajalskih sredstev (glas, inštrumenti) ter oblik in vsebin (uspavanka, koračnica, pesem idr.). Učni načrt tudi poudarja pomen učiteljevega skrbnega načrtovanja vseh faz poslušanja, ki so: začetna motivacija, večkratno poslušanje z ustrezno zbranimi slušnimi nalogami in povratna informacija. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju je povratna informacija pogosto vezana na izražanje doživetij, v drugem in tretjem pa aktivnosti po poslušanju spodbujajo izražanje doživetij in mnenj, pogovarjanje o glasbenih predstavah ter vrednotenje glasbe in izvedb.

### **Koncertna ponudba za mlade poslušalce v Sloveniji**

Umetniški programi za mladino pri nas potekajo že od leta 1920, ko je Orkestralno društvo Glasbene matice začelo izvajati komentirane mladinske koncerte, za pripravo le-teh pa so skrbeli Karel Jeraj, Emil Adamič in Karel

Mahkota (Budkovič, 1995). Pregled koncertov Orkestralnega društva prikaže redno ponudbo komentiranih mladinskih koncertov in komentiranih generalnih vaj od leta 1920. „Prvi simfonični koncert so pripravili 13. decembra 1920 v dvorani Union. Generalno vajo (Pavel Kozina je zanjo pripravil predavanje o osnovnih glasbenih pojmi) so poslušali ljubljanski srednješolci in njen uspeh je sprožil razmišljanja o mladinskih koncertih“ (Šramel Vučina, 2010, str. 79).

Leta 1964 je bila ustanovljena Glasbena mladina Ljubljane na pobudo Cirila Cvetka, ki je v Franciji dobil vpogled v delo organizacije Jeunesses musicales. To je bilo prvo tovrstno društvo v Sloveniji. V prvih dveh letih je bilo organiziranih kar 456 delno komentiranih koncertov za okrog dvajset tisoč mladih poslušalcev, izvedene so bile operne predstave, koncerti v Slovenski filharmoniji ter koncerti priznanih umetnikov po raznih krajih. Delovanje je bilo sprva usmerjeno na organizacijo komentiranih koncertov za mlade poslušalce, nato pa se je leta 1967 razširilo na prirejanje koncertov mladih glasbenikov. „Zbiranje mladih ob glasbi pa je dobilo drugačne razsežnosti. Mladi niso samo hodili poslušat, kar jim je bilo ponujeno, ampak so začeli sami krojiti program, ki so si ga želeli. In to je bil tudi pravi namen osnovne zamisli Glasbene mladine. Dejavnost je prerasla v gibanje, mladi so osnovali glasbene klube, ansamble, se vključili v vodstva in sooblikovali programe“ (Šivic, 1995, str. 1). Leta 1988 se je društvo preimenovalo iz Glasbena mladina Ljubljane v Glasbena mladina ljubljanska (v nadaljevanju: GML).

Glasbena mladina Slovenije (v nadaljevanju: GMS) je bila ustanovljena pet let za Glasbena mladina Ljubljane. Ob njeni ustanovitvi leta 1969 je bilo v *Grlici* zapisano: „Med konkretnije oblike dela Glasbene mladine Slovenije spadajo v prvi vrsti koncerti, in sicer koncerti v šoli in pa koncerti, ki jih bodo priredili zunaj šolskega okvira. Da bodo dosegli svoj namen v čim večji meri, bodo koncerti opremljeni s komentarjem, njihov program pa bo temeljil na ustreznih pedagoških osnovah. Koncerte bodo poživili tudi z literarnimi deli na tako imenovanih literarno-glasbenih večerih ali pa jih bodo povezali z likovno umetnostjo“ (Mrak, 1969-70, str. 67).

GMS in GML sta društvi, ki se ukvarjata z mladimi poslušalci in mladimi glasbeniki, pri tem pa opravljata vlogo posrednika med glasbeno umetnostjo in mladimi. Delovanje društev temelji na organizaciji koncertov za mlade poslušalce in koncertov, ki jih izvajajo talentirani mladi glasbeniki. Poslanstvo društev je torej na eni strani omogočiti otrokom in mladim neposredno doživetje vrhunske glasbene izkušnje profesionalnih orkestrrov, na drugi strani pa društvu prirejata številne koncerte v izvedbi mladih glasbenikov, na katerih talentirani mladi glasbeniki pridobivajo dragocene koncertne izkušnje. Glasbeno-izobraževalni programi, ki jih v sodelovanju s kulturnimi ustanovami izvajata, imajo osnovni namen mladim približati glasbeno umetnost, v njih vzbuditi potrebo po obiskovanju koncertov in na ta način vzgajati nove generacije

koncertih poslušalcev. Glavni cilj programov je pri mladih razviti pozitiven in kritičen odnos do glasbene umetnosti, s poudarkom na pristnem doživljanju in elementarnem razumevanju. Obe društvi spomladi pošljeta programske knjižice z glasbeno-izobraževalnimi programi za naslednje šolsko leto na vse slovenske osnovne in srednje šole ter jih povabita k obisku programov. Kot je zapisano že v imenih, deluje GMS na nacionalni ravni, poleg tega pa je aktivno vpeta tudi v mednarodno glasbeno mrežo. Od leta 1993 je samostojna članica Mednarodne zveze Glasbenih mladlin (Jeunesses Musicales International), ki je po podatkih UNESCO najpomembnejša svetovna mladinska organizacija na področju glasbe. Delovanje GML pa je naravnano na organizacijo koncertov v prestolnici, vendar presega okvir Mestne občine Ljubljana. Sodeluje namreč s šolami iz cele Slovenije, ki prihajajo v prestolnico na njihove koncerte, ter posreduje glasbeno-izobraževalne programe na šole po vsej Sloveniji. Poleg tega organizira koncerte iz cikla *Jesenske serenade* na številnih prizoriščih po Sloveniji, Mešani mladinski pevski zbor Veter pa pod okriljem GML sodeluje na mednarodnih tekmovanjih.

GMS že od samih začetkov svojega delovanja prireja komentirane koncerte z Orkestrom Slovenske filharmonije. Simfonične matinee, kot se imenujejo koncerti za mlade poslušalce, se odvijajo v dopoldanskem času, namenjene pa so mladim poslušalcem različnih starostnih stopenj. V prvih letih je število simfoničnih matinej še nekoliko variiralo, od leta 1994 do leta 2014 pa GMS vsako sezono pripravi od 11 do 20 simfoničnih matinej, število različnih programov, namenjenih različnim starostnim stopnjam otrok in mladih, pa se giblje med 3 in 5 v posameznem šolskem letu. Simfonične matinee od leta 1982 potekajo v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani, prisluhnejo pa jim učenci in dijaki iz cele Slovenije. Postopek ustvarjanja novega glasbeno-izobraževalnega programa poteka tako, da strokovna služba GMS izbere glasbene vsebine izobraževalnih programov, koncertni spored pa oblikuje na podlagi predlogov učiteljev glasbe in predlogov programske službe Slovenske filharmonije. Glasbeno-izobraževalni program GMS uskladi z veljavnimi učnimi načrti za glasbo v osnovni šoli in gimnaziji ter ustvari od 3 do 5 programov, namenjenih različnim starostnim stopnjam otrok in mladih. Od učiteljev nato dobiva povratne informacije o simfoničnih matinejah z vprašalniki, ki jih doda pedagoški pripravi in vstopnicam.

Tabela 1 prikazuje dejavnost GMS in GML v šolskem letu 2013/2014. Stolpci označujejo vrste programov glede na to, komu so namenjeni, zadnjo kategorijo pa predstavljajo tiskane izdaje društev. Koncerti orkestrrov za šole so posebej za mlade poslušalce pripravljene koncerti, ki jih v sodelovanju z GMS in GML izvajajo slovenski poklicni orkestri. Za mlade glasbenike društvi organizirata dejavnosti, na katerih imajo možnost koncertiranja, tekmovanja, glasbenega udejstvovanja in izpopolnjevanja. Kategorija *Na šolah* pa predstavlja glasbeno-izobraževalne programe, ki jih pripravljajo in izvajajo posamezniki ali

manjše skupine glasbenikov, društvi pa jih posredujejo šolam. V oklepaju so označeni izvajalci in število izvedb posameznega programa.

**Tabela 1: Dejavnost Glasbene mladine Slovenije in Glasbene mladine ljubljanske v šolskem letu 2013/2014<sup>1</sup>**

	Koncerti orkestrrov za šole	Za mlade glasbenike	Na šolah	Izdaje
GMS	- Glasbene reke (SF, 4) - Filmska glasba (SF, 4) - Ljudske teme (SF, 4) - Peter in volk (SF, 4) - Glasbena torta (KGBL, 1) - Balet v pravljici (KGBL, 2) - Slovenski skladatelji (SF, 1)	- Koncertni cikel GM oder (8) - Poletni glasbeni tabor - Avdicija za Svetovni zbor mladih - Tekmovanje Glasbena olimpijada - Festival Najstfest	66 programov iz cikla Koncert, ki pride k vam	<i>Revija Glasna</i> (6 dvojnih števil)
GML	- Appassionato (Simfonični orkester RTV Slovenija, 2) - Mladi mladim (SF, 2) - Big Band RTV Slovenija: Sprehod skozi zgodovino Jazza (2), Latino (1) in Etno jazz (1) - SNG Opera in balet Ljubljana: opera Gorenjski slavček (1) in balet Picko in Packo (2) - Policijski orkester: Peter in volk (2), Martin Krpan (2) in Cesarjeva nova oblačila (1)	- Komorni orkester Mladi ljubljanski solisti - Glasba na vodi (7) - Jesenske serenade (24) - Mladi mladim (6) - Dobimo se na Magistratu (6) - Ob klavirju (5) - Glasbeni samovar (5) - Zvoki mladih (3) + Študent profesor (2) - Prisluhnimo (5) - Zb. pevci za zb. pevce (1) - Jazz v kavarni Union (5) - Zbor Veter	8 programov iz cikla Na šolah	

### Simfonična matineja Glasbene mladine Slovenije *Marko skače*

Simfonične matineje so komentirani simfonični koncerti za mlade poslušalce, ki jih GMS pripravi z orkestrom Slovenske filharmonije in Cankarjevim domom. V šolskem letu 2013/2014 je GMS organizirala 16 koncertov s štirimi različnimi programi. Med njimi je bila simfonična matineja z naslovom *Marko skače* in podnaslovom *Ljudske teme v slovenski simfonični glasbi* (v nadaljevanju: simfonična matineja GMS *Marko skače*). Orkester Slovenske filharmonije jo je izvedel na štirih dopoldanskih koncertih, ki so se zvrstili 18. in 19. marca 2014 v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. Glasbeno-izobraževalni program je bil namenjen mladim poslušalcem drugega in tretjega triletja osnovnošolskega izobraževanja. Koncert je povezoval dramski igralec Brane Grubar, ki je med potekom koncerta mladim poslušalcem pripovedoval zgodbo o slovenski ljudski

<sup>1</sup> Pomen kratic v tabeli: GMS – Glasbena mladina Slovenije, GML – Glasbena mladina ljubljanska, SF – Slovenska filharmonija, RTV – Radiotelevizija, KGBL – Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, SNG – Slovensko narodno gledališče.



glasbi. Na samem začetku so učenci slišali posnetek ljudske pesmi *Marko skače* iz leta 1900, ki ga je v Prekmurju posnel madžarski raziskovalec ljudskega izročila. V nadaljevanju je orkester zaigral uvod pesmi *Marko skače*, nato pa so pesem na pobudo komentatorja zapeli mladi poslušalci v dvorani. Komentator je na oder povabil skladatelja Alda Kumarja, ki se je učencem predstavil in jim sam podal nekaj informacij o svoji skladbi z naslovom *Istralja 2000*. Povedal jim je, kako je skladba dobila ime in kaj ga pri skladanju navdihuje. Orkester je nato zaigral izbrane stavke šeststavnčne suite *Istralja 2000*, in sicer 1. stavek z naslovom *Storil si je lepi vrt*, 5. stavek *Nineta* in 6. stavek *Fešta*. Nato je komentator poslušalcem predstavil star gramofon, s katerim so nekoč snemali in predvajali glasbo, iz zvočnikov pa je zazvenel star posnetek, na katerem ljudski pevec poje pesem *Čuk se je oženil*. Sledili so *Slovenski ljudski plesi* (1983) Alojza Srebotnjaka, ki jih je zaigral orkester, na platnu pa so bile prikazane informacije o skladatelju in njegovi skladbi. V nadaljevanju je komentator na zabaven način mlade poslušalce seznanil z nekaterimi značilnostmi slovenske ljudske pesmi, nato pa je na oder povabil skladatelja Janija Goloba. Skladatelj je učencem predstavil svojo skladbo z naslovom *Slovenska rapsodija* (1990) in jim razložil strukturo skladbe. Orkester je nato skladbo zaigral, s tem pa se je glasbeno-izobraževalni program zaključil. Na oder sta še enkrat prišla oba skladatelja in se poslovila od mladih poslušalcev.

Spored simfonične matineeje GMS *Marko skače* je torej vključeval tri skladbe slovenskih skladateljev, in sicer: Aldo Kumar: *Istralja 2000*, Alojz Srebotnjak: *Slovenski ljudski plesi* (1983) in Jani Golob: *Slovenska rapsodija* (1990). Vsi učitelji glasbe in učitelji razrednega pouka, ki so se z učenci udeležili simfonične matineeje GMS *Marko skače*, so 15 dni pred koncertnim dogodkom skupaj z vstopnicami od GMS prejeli pedagoško gradivo, namenjeno učni pripravi učencev na izbrano simfonično matinejo. Gradivo vsebuje informacije o skladateljih in njihovih delih ter izvajalcih, vključuje pa tudi notne primere motivov slovenskih ljudskih pesmi, ki so jih skladatelji vključili v svoja simfonična dela.

## Raziskava

Koncerti za mlade poslušalce v Sloveniji potekajo že skoraj sto let, vendar pa na tem področju ni opravljene še nobene raziskave. Na osnovi zbranih zgodovinskih in teoretičnih podatkov smo izvedli raziskavo, ki obravnava vpliv simfonične matineeje GMS *Marko skače* na prisotne učitelje in učence. Pri načrtovanju raziskave smo se osredotočili predvsem na ciljno publiko, ki jim je simfonična matineja namenjena, to pa so osnovnošolci druge in tretje triade osnovne šole. Zanimal nas je njihov odziv na simfonično matinejo GMS *Marko skače* in pa vpliv izbrane simfonične matineeje na njihovo željo po nadaljnjem obiskovanju koncertov. V raziskavo so vključeni tudi učitelji, ki so v šolskem letu

2013/14 poučevali predmet glasbena umetnost in so se z učenci udeležili simfonične matineeje GMS *Marko skače*, saj so z načrtovanjem aktivnosti pred in po obisku izbrane simfonične matineeje vplivali na odziv učencev.

### **Cilji raziskave**

Cilj raziskave je bil ugotoviti, kako učitelji glasbe načrtujejo obisk simfonične matineeje GMS, kakšne aktivnosti izvajajo pred in po obisku simfonične matineeje ter kakšen je odziv učencev na izbrano simfonično matinejo.

Zastavili smo si naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kako učitelji glasbe učence pripravijo na obisk simfonične matineeje?
- Katere aktivnosti izvajajo učitelji glasbe pri pouku po obisku simfonične matineeje?
- Kakšen je odziv učencev na simfonično matinejo GMS *Marko skače*?

### **Metoda**

Osnovni raziskovalni metodi sta deskriptivna in kavzalno-eksperimentalna metoda pedagoškega raziskovanja.

### **Vzorec**

V vzorec je vključenih 19 učiteljev, ki so v šolskem letu 2013/14 poučevali predmet glasbena umetnost na osnovnih šolah iz celotne Slovenije in so se z učenci udeležili simfonične matineeje GMS *Marko skače*. Poleg tega je v vzorec zajet 101 učenec iz šestih osnovnih šol iz različnih slovenskih regij, ki so v šolskem letu 2013/14 obiskovali 5., 6., in 9. razred osnovne šole. V vzorec za raziskavo odziva učencev smo vključili učence iz naslednjih osnovnih šol: 15 učencev 5. razreda OŠ Drska, Novo mesto, 10 učencev 5. razreda OŠ Franceta Bevka, Ljubljana, 15 učencev 6. razreda OŠ Cerčno, 26 učencev 6. razreda OŠ Ivana Tavčarja, Gorenja vas, 20 učencev 6. razreda OŠ Gradec, Litija in 15 učencev 9. razreda OŠ Radenci. V raziskavo je bilo tako vključenih 25 učencev petega 5. razreda, ki so stari 10 ali 11 let, 61 učencev 6. razreda, starih od 11 do 12 let in 15 učencev 9. razreda, starih od 14 do 15 let. Pri načrtovanju raziskave smo šole izbirali po načelu regijske razpršenosti, nismo pa razpolagali s podatki o tem, katere razrede bodo šole pripeljale na simfonično matinejo GMS *Marko skače*.

### **Postopek zbiranja podatkov**

Vprašalnike za učitelje glasbe smo poslali učiteljem, ki so se z učenci udeležili simfonične matineeje GMS *Marko skače*, in sicer 15 dni pred izvedbo simfonične matineeje. 19 izpolnjenih vprašalnikov so učitelji poslali po pošti v obdobju petih tednov po simfonični matineji. Z vprašalnikom smo učitelje glasbe spraševali o številu dosedanjih obiskov simfoničnih matinej, usklajenosti programa z učnim načrtom za glasbo, uporabi in uporabnosti pedagoške priprave GMS, aktivnostih pred in po obisku simfonične matineeje, odzivu učencev na simfonično matinejo ter želji po nadaljnjem obiskovanju simfoničnih matinej. Vprašalnik je obsegal 11 vprašanj, od katerih je bilo 8 vprašanj zaprtega tipa, učitelji pa so obkroževali ponujeni možnosti 'da' ali 'ne'. Eno vprašanje, ki se je nanašalo na aktivnosti v razredu povezane z obiskom simfonične matineeje GMS *Marko skače*, je bilo odprtega tipa, dve vprašanji pa sta vsebovali Likertovo lestvico stališč, in sicer vprašanje o uporabnosti pedagoške priprave Glasbene mladine Slovenije in vprašanje o odzivu učencev na simfonično matinejo.

Vprašalnike za učence smo 15 dni pred simfonično matinejo GMS *Marko skače* poslali na šest izbranih osnovnih šol iz različnih slovenskih regij, iz vsake šole pa je v raziskavi sodeloval en razred učencev. Poleg vprašalnikov za učence smo na izbrane šole poslali tudi soglasja staršev za sodelovanje otroka v raziskavi. GMS je vprašalnike s soglasji staršev dodala pošiljkam s koncertnimi vstopnicami in pedagoškimi pripravami. Šole so poslale izpolnjene vprašalnike skupaj z izpolnjenimi soglasji staršev za sodelovanje otroka v raziskavi v obdobju petih tednov po simfonični matineji GMS *Marko skače*. Skupno število izpolnjenih in vrnjenih vprašalnikov je 101. Vprašalnik za učence je obsegal 17 vprašanj, od katerih je bilo 7 vprašanj zaprtega tipa. 7 vprašanj je vsebovalo Likertovo lestvico stališč, z njimi pa so učenci izražali počutje na koncertu, mnenje o glasbi in zgodbi simfonične matineeje GMS *Marko skače* ter mnenje o koncertu simfoničnega orkestra pred in po obisku izbrane simfonične matineeje. Zadnja 3 vprašanja so bila odprtega tipa, učence pa smo z njimi vprašali o razredu, ki ga obiskujejo v tekočem šolskem letu ter kaj jih je na koncertu motilo, oziroma kaj jim je bilo najbolj všeč.

### **Postopki obdelave podatkov**

Podatke smo obdelali na ravni opisne statistike z izračunom frekvenčne distribucije ( $f$ ,  $f\%$ ).

## Rezultati

### **Dejavnosti in mnenja učiteljev, povezana s simfonično matinejo GMS Marko skače**

S prvim vprašanjem smo učitelje (N = 19) vprašali ali je to njihov prvi koncert simfoničnega orkestra v koncertni dvorani, ponujena pa sta bila odgovora 'da' in 'ne'. Z odgovorom 'ne' smo v nadaljevanju učitelje prosili, da napišejo število že obiskanih koncertov. 10,53 % učiteljev je prvič prisostvovalo izbrani simfonični matineji, medtem ko je 89,47 % učiteljev obiskalo že več komentiranih koncertov. Število obiskov simfoničnih matinej, ki so ga učitelji napisali, se giblje od 2 do 70, nekaj učiteljev je napisalo približno število, saj natančnega števila ne vedo.

Učitelji so bili enotni glede usklajenosti koncertnega programa z učnim načrtom za glasbo. Vsi učitelji so namreč odgovorili, da se jim zdi izbrana simfonična matineja usklajena z učnim načrtom. Vprašanju o poučnosti besedila, ki ga je pripovedoval komentator, so učitelji prav tako enoglasno pritrdili. Dva učitelja sta na tem mestu dodala, da se jima je zdelo besedilo, zlasti za razredno stopnjo, prezahtevno. 68,42 % učiteljev je pred obiskom matineje pri pouku z učenci obravnavalo izvajana glasbena dela, trije od teh pa so dodali, da je bila obravnava delna. 31,58 % učiteljev pa pri pouku ni obravnavalo izvajanih glasbenih del. Rezultati so pokazali, da kar 78,95 % učiteljev pred koncertom učencem ni predvajalo izvajanih glasbenih del, 15,79 % učiteljev je posnetke predvajalo delno in le en učitelj je odgovoril, da jih je predvajal v celoti. 84,21 % učiteljev je odgovorilo, da so pri pouku uporabili pedagoško pripravo GMS kot učno gradivo, 15,79 % pa poslanih pedagoške priprave ni uporabilo. Sedmo vprašanje se je nanašalo na uporabnost pedagoške priprave, za podajanje odgovorov pa smo uporabili petstopenjsko Likertovo lestvico. 36,84 % učiteljev meni, da je pedagoška priprava zelo uporabna, 42,11 % učiteljev meni, da je precej uporabna, 15,79 % učiteljev meni, da je še kar uporabna, 5,26 % učiteljev pa meni, da ni preveč uporabna. Po koncertu kar 36,84 % učiteljev ni načrtovalo nobenih aktivnosti, 63,16 % učiteljev pa je napisalo naslednje načrtovane realizirane aktivnosti z učenci: ponovili so inštrumente simfoničnega orkestra, vlogo dirigenta in skladatelja, o koncertu so se pogovarjali, spoznavali so slovenske ljudske skladbe s koncerta, učenci so izpolnili delovne liste, dnevnik poslušanja ali napisali poročilo o koncertu.

Deveto vprašanje se je nanašalo na odziv učencev na simfonično matinejo GMS *Marko skače*, učiteljem pa smo ponudili petstopenjsko Likertovo lestvico odgovorov. 22,22 % učiteljev je odgovorilo, da so bili odzivi učencev zelo dobri, 61,11 % jih je odgovorilo, da so bili odzivi precej dobri, 16,67 % pa jih je odgovorilo, da so bili odzivi še kar dobri. Vsi učitelji so bili enotnega mnenja, da je pouk glasbe učinkovitejši, če je podkrepljen z umetniškim programom, ki ga za mlade poslušalce pripravljata GMS in Slovenska filharmonija. Prav tako bi se vsi

učitelji ponovno udeležili simfonične matineeje GMS.

### Mnenja učencev, povezana s simfonično matinejo GMS *Marko skače*

S prvim vprašanjem smo učence (N = 101) vprašali, ali je bil to njihov prvi obisk koncerta simfoničnega orkestra v koncertni dvorani. Vprašanje je bilo zaprtega tipa in je učencem ponudilo odgovora 'da' in 'ne', z odgovorom 'ne' pa smo v nadaljevanju učence prosili, da napišejo število že obiskanih koncertov. Kar 63,37 % učencev je koncert simfoničnega orkestra v koncertni dvorani poslušalo prvič, 36,63 % učencev pa je tovrstne koncerte obiskalo že pred tem. Od slednjih jih je največ napisalo, da je bil to njihov drugi koncert, nekateri učenci navajajo tri, pet ali šest obiskov, nekaj pa jih je napisalo, da so obiskali že več koncertov.

Odgovori na prvo vprašanje predstavljajo izhodišče za podrobno obravnavo sedmih vprašanj, ki se nanašajo na počutje na simfonični matineji GMS *Marko skače*, mnenje o izvajani glasbi, željo po ponovnem obisku koncerta, širjenje pozitivne izkušnje z izbrane simfonične matineeje ter mnenje o koncertu pred in po obisku simfonične matineeje. Rezultati odgovorov na navedena vprašanja so prikazani v tabelah 2-8. Izpolnjene vprašalnike smo razvrstili v tri skupine, in sicer prvo skupino predstavljajo učenci, ki so na tej simfonični matineji prvič slišali koncert simfoničnega orkestra (63,37 %), drugo skupino predstavljajo učenci, za katere je bil to drugi tovrstni koncert (20,79 %), v tretji skupini pa so učenci, ki so obiskali že tri ali več koncertov simfoničnega orkestra (15,84 %).

Tabela 2 prikazuje počutje učencev na koncertu tako, da so učenci razvrščeni v tri prej omenjene skupine.

**Tabela 2: Počutje učencev na simfonični matineji GMS *Marko skače* glede na število že obiskanih tovrstnih koncertov**

Kako si se počutil/a na koncertu?	Število obiskanih tovrstnih koncertov					
	Prvi koncert		Drugi koncert		3 in več koncertov	
	f	f %	f	f %	f	f %
Zelo dobro	19	29,69	7	35	11	68,75
Precej dobro	22	34,37	10	50	4	25
Še kar dobro	19	29,69	3	15	1	6,25
Ne preveč dobro	3	4,69	/	/	/	/
Slabo	1	1,56	/	/	/	/
<b>Skupaj</b>	<b>64</b>	<b>100</b>	<b>20</b>	<b>100</b>	<b>16</b>	<b>100</b>

Ugotavljamo, da odstotek učencev z boljším počutjem na koncertu narašča s številom koncertov, ki so jih učenci že obiskali. Na koncertu se je zelo dobro počutilo 29,69 % učencev, za katere je bil to prvi koncert simfoničnega orkestra, 35 % učencev, ki so bili na koncertu simfoničnega orkestra drugič in kar 68,75 % učencev, ki so obiskali 3 ali več koncertov. Iz rezultatov je razvidno, da med učenci druge in tretje skupine upada število tistih, ki so se počutili še kar dobro, medtem ko tistih, ki se niso počutili preveč dobro ali so se počutili slabo, sploh ni.

**Tabela 3: Mnenja učencev o glasbi na simfonični matineji GMS Marko skače glede na število že obiskanih tovrstnih koncertov**

Ali ti je bila všeč glasba na koncertu?	Število obiskanih tovrstnih koncertov					
	Prvi koncert		Drugi koncert		3 in več koncertov	
	f	f %	f	f %	f	f %
Zelo	19	29,69	6	30	11	68,75
Precej	17	26,56	11	55	4	25
Še kar	22	34,37	3	15	1	6,25
Ne preveč	5	7,81	/	/	/	/
Sploh ne	1	1,56	/	/	/	/
<b>Skupaj</b>	64	100	20	100	16	100

Največ učencev prve skupine (prvi obisk koncerta) odgovarja, da jim je bila glasba na koncertu še kar všeč (34,37 %), večini učencev druge skupine (drugi obisk tovrstnega koncerta) je bila glasba precej všeč (55 %), medtem ko je v tretji skupini (tretji in večkratni obisk tovrstnega koncerta) večina učencev odgovorila, da jim je bila glasba zelo všeč (68,75 %). Tudi v tabeli 3 je viden upad števila učencev druge in tretje skupine, ki jim je bila glasba še kar všeč, medtem ko odgovorov 'ne preveč' in 'sploh ne' v teh skupinah učenci niso obkroževali.

Naslednje vprašanje se nanaša na mnenje učencev o zgodbi, ki je povezovala simfonično matinejo GMS Marko skače. 41,58 % učencev je odgovorilo, da jim je bila zgodba, ki jo je razlagal pripovedovalec, zelo všeč, 33,67 % učencem pa je bila zgodba precej všeč. 16,83 % učencev se je opredelilo za srednjo vrednost, ki jo predstavlja odgovor 'še kar', 4,95 % učencev je odgovorilo, da jim zgodba ni bila preveč všeč in 2,97 % učencem zgodba sploh ni bila všeč. Peto vprašanje se je nanašalo na obravnavo skladb s koncertnega programa pri pouku glasbe pred obiskom koncerta. Glede na to, da je v raziskavi sodelovalo 6 razredov izbranih osnovnih šol, bi pričakovali, da so rezultati v posameznem razredu enotni, vendar

pa je le razred z ene izmed šol na to vprašanje odgovoril povsem enotno. V ostalih razredih je očitna večina enakih odgovorov, iz katere lahko sklepamo, ali so dela obravnavali ali ne. Na drugi šoli se je za pritrdilni odgovor opredelilo 53 % učencev, za odgovor 'ne' pa 47 % vprašanih. Iz tega sklepamo, da je bil obisk koncerta pri pouku zelo nejasno načrtovan in obravnavan, kar je pri učencih povzročilo različne odgovore. Pri ostalih šolah lahko iz večinskih odgovorov sklepamo, da so trije razredi učencev pred obiskom koncerta obravnavali skladbe s koncertnega programa, dva razreda pa ne. Rezultati šestega vprašanja so pokazali, da 63,37 % učencev meni, da so se med poslušanjem koncerta nekaj novega naučili, medtem ko je 36,63 % učencev prepričanih, da se niso ničesar naučili.

V nadaljevanju smo s tremi vprašanji pri učencih preverili, ali si želijo obiskovati koncerte simfoničnega orkestra tudi v prihodnje in ali bi svojo pozitivno izkušnjo delili z drugimi. S sedmim vprašanjem smo učence vprašali, ali si želijo, da bi šola večkrat organizirala obisk tovrstnega dogodka. Spodnja tabela prikazuje rezultate razvrščene v tri skupine učencev glede na število že obiskanih tovrstnih koncertov.

**Tabela 4: Izražene želje učencev po ponovnem obisku koncerta simfoničnega orkestra v organizaciji šole glede na število že obiskanih tovrstnih koncertov**

Ali si želiš, da bi šola večkrat organizirala obisk koncerta simfoničnega orkestra?	Število obiskanih tovrstnih koncertov					
	Prvi koncert		Drugi koncert		3 in več koncertov	
	f	f %	f	f %	f	f %
DA	53	85,48	16	80	16	100
NE	9	14,52	4	20	/	/
<b>Skupaj</b>	62	100	20	100	16	100

Željo po ponovnem obisku koncerta v organizaciji šole je izrazilo 85,48 % učencev prve skupine, 80 % učencev druge skupine in vsi učenci tretje skupine, ki so obiskali 3 ali več tovrstnih koncertov.

**Tabela 5: Izražene namere učencev o širjenju pozitivne izkušnje s simfonične matineeje GMS *Marko skače* glede na število že obiskanih tovrstnih koncertov**

Ali boš povedal/a, staršem in prijateljem izven šole, da je poslušanje koncerta simfoničnega orkestra prijetno?	Število obiskanih tovrstnih koncertov					
	Prvi koncert		Drugi koncert		3 in več koncertov	
	f	f %	f	f %	f	f %
DA	42	65,63	14	73,68	14	93,33
NE	22	34,37	5	26,32	1	6,67
<b>Skupaj</b>	64	100	19	100	15	100

Iz tabele 5 je razvidno naraščanje števila učencev, ki bodo pozitivno izkušnjo s simfonične matineeje GMS *Marko skače* delili s starši in prijatelji, glede na višje število že obiskanih koncertov. 65,63 % učencev prve skupine je odgovorilo, da bodo povedali staršem in izvenšolskim prijateljem, da je poslušanje koncerta simfoničnega orkestra prijetno, v drugi skupini je 73,86 % učencev izbralo pritrilni odgovor, medtem ko je v tretji skupini pritrilno odgovorilo kar 93,33 % učencev.

**Tabela 6: Izražene želje učencev po ponovnem obisku koncerta simfoničnega orkestra izven organizacije šole glede na število že obiskanih tovrstnih koncertov**

Ali si želiš obiskati koncert simfoničnega orkestra izven organizacije šole?	Število obiskanih tovrstnih koncertov					
	Prvi koncert		Drugi koncert		3 in več koncertov	
	f	f %	f	f %	f	f %
DA	35	57,38	14	70	14	93,33
NE	26	42,62	6	30	1	6,67
<b>Skupaj</b>	61	100	20	100	15	100

Tudi tabela 6 prikazuje, da želja po obisku koncerta izven organizacije šole narašča s številom že obiskanih koncertov. V prvi skupini je 57,38 % učencev izrazilo željo po obisku koncerta simfoničnega orkestra izven organizacije šole, v drugi skupini je pritrilni odgovor izbralo 70 % učencev, v tretji skupini pa kar 93,33 % učencev.



Z desetim in enajstim vprašanjem smo preverjali, ali se je prepričanje učencev o koncertu simfoničnega orkestra po obiskani simfonični matineji spremenilo. Učenci so odgovore izbirali na petstopenjski Likertovi lestvici od ponujenega odgovora 'zelo prijeten' do odgovora 'neprijeten'. Spodnja tabela prikazuje prepričanje učencev o koncertu simfoničnega orkestra pred obiskom simfonične matineje GMS *Marko skače*.

**Tabela 7: Mnenja učencev o koncertu pred obiskom simfonične matineje GMS *Marko skače* glede na število že obiskanih tovrstnih koncertov**

Pred obiskom koncerta si bil/a prepričan/a, da je koncert simfoničnega orkestra:	Število obiskanih tovrstnih koncertov					
	Prvi koncert		Drugi koncert		3 in več koncertov	
	f	f %	f	f %	f	f %
Zelo prijeten	12	18,75	5	26,32	5	31,25
Prijeten	23	35,94	8	42,10	8	50
Še kar prijeten	18	28,12	3	15,79	2	12,5
Manj prijeten	7	10,94	1	5,26	/	/
Neprijeten	4	6,25	2	10,53	1	6,25
<b>Skupaj</b>	<b>64</b>	<b>100</b>	<b>19</b>	<b>100</b>	<b>16</b>	<b>100</b>

**Tabela 8: Mnenja učencev o koncertu po obisku simfonične matineje GMS *Marko skače* glede na število že obiskanih tovrstnih koncertov**

Po obisku koncerta si prepričan/a, da je koncert simfoničnega orkestra:	Število obiskanih tovrstnih koncertov					
	Prvi koncert		Drugi koncert		3 in več koncertov	
	f	f %	f	f %	f	f %
Zelo prijeten	22	34,92	8	40	10	62,5
Prijeten	19	30,16	7	35	5	31,25
Še kar prijeten	17	26,98	5	25	1	6,25
Manj prijeten	4	6,35	/	/	/	/
Neprijeten	1	1,59	/	/	/	/
<b>Skupaj</b>	<b>63</b>	<b>100</b>	<b>20</b>	<b>100</b>	<b>16</b>	<b>100</b>

Iz tabel 7 in 8 je razvidna sprememba mnenja učencev o koncertu simfoničnega orkestra po obisku simfonične matineje GMS *Marko skače*. Pred

obiskom izbrane simfonične matinee je pri učencih vseh treh skupin prevladovalo mnenje, da je koncert simfoničnega orkestra prijeten, medtem ko se je po koncertu mnenje večine učencev spremenilo in v vseh treh skupinah prevladuje prepričanje učencev, da je koncert simfoničnega orkestra zelo prijeten. Po obisku izbrane simfonične matinee se je zelo zmanjšalo število učencev prve skupine, ki so bili prepričani, da je koncert simfoničnega orkestra manj prijeten ali neprijeten, medtem ko učenci druge in tretje skupine teh odgovorov niso obkroževali.

Na vprašanje, ali učenci igrajo kakšen inštrument oziroma ali si želijo igrati na glasbeni inštrument, je 44,56 % učencev odgovorilo z 'da'. Drugi ponujeni odgovor je bil 'ne, ampak vedno sem si želel igrati glasbeni inštrument', ki ga učenci napišejo in ta odgovor je izbralo 21,78 % učencev. S tretjim ponujenim odgovorom pa smo želeli od učencev izvedeti, ali jih je kateri od inštrumentov simfoničnega orkestra tako navdušil, da si ga, odkar so bili na koncertu, želijo igrati. Ta odgovor je izbralo le 3,96 % učencev, iz česar sklepamo, da obisk simfonične matinee *GMS Marko skače* ni vplival na željo po igranju inštrumenta. 29,70 % učencev je odgovorilo, da ne igra in si niti ne želi igrati nobenega inštrumenta. Odgovori na trinajsto vprašanje prikažejo mnenje učencev o poklicu profesionalnega glasbenika v simfoničnem orkestru. Ponovno smo ponudili petstopenjsko Likertovo lestvico, ki zajema stopnje med zelo zanimiv in nezanimiv. 23,76 % učencev je odgovorilo, da je poklic zelo zanimiv, 40,59 % jih je odgovorilo, da je zanimiv, 24,75 % učencem se je zdel poklic še kar zanimiv, 9,9 % učencev je obkrožilo ponujeni odgovor 'ne preveč zanimiv' in 1 % odgovor 'nezanimiv'. S štirinajstim vprašanjem smo od učencev dobili informacije o poslušanju klasične glasbe v domačem okolju. Le 2,97 % učencev je odgovorilo, da doma poslušajo klasično glasbo zelo pogosto, 19,80 % jih je odgovorilo, da jo poslušajo precej pogosto, 28,71 % ne preveč pogosto, 23,76 % zelo redko in 24,75 % nikoli.

Zadnji dve vprašanji sta bili odprtega tipa, učence pa smo z njima vprašali, kaj jih je na koncertu motilo in kaj jim je bilo najbolj všeč. Najpogostejši odgovor učencev je, da jih na koncertu ni nič motilo. Kot najbolj moteč dejavnik pa so učenci navedli govorjenje in neprimerno obnašanje nekaterih poslušalcev v dvorani. Po pogostnosti odgovorov sledi, da jim ta zvrst glasbe ni všeč ter da se jim je zdela simfonična matinea *GMS Marko skače* dolgočasna. Med odgovori na vprašanje, kaj jim je bilo na koncertu najbolj všeč, pri učencih prevladuje odgovor glasba ali določena skladba s koncertnega programa. Sledi navdušenje učencev nad tem, da sta se na odru predstavila skladatelj. Nekaterim učencem je bil všeč komentator in zgodba, ki jo je pripovedoval, nekaterim je bil všeč dirigent. Značilni odgovori učencev so še, da jim je bil všeč celoten orkester, glasbeniki med izvajanjem koncerta ali zvoki posameznih inštrumentov simfoničnega orkestra.

## Sklep

Pomen kulturno-umetnostne vzgoje je izražen v številnih nacionalnih in mednarodnih dokumentih, saj le-ta pomembno vpliva na konstruktivno preobrazbo izobraževalnih sistemov, ki stremijo k izpolnitvi potreb šolske populacije po kreativnosti in kulturni osveščenosti v družbi enaindvajsetega stoletja. Na specifičnem področju glasbene umetnosti imata v Sloveniji največjo vlogo društvi GMS in GML, namen njunih glasbeno-izobraževalnih programov pa je mladim približati glasbeno umetnost ter na ta način vzgajati koncertne poslušalce. Glasbeno-izobraževalni programi, ki jih ustvarjata GMS in GML so usklajeni z učnimi načrti za glasbo v osnovni in srednji šoli ter na ta način podkrepijo pouk glasbe v šoli. Pomemben dejavnik pozitivne koncertne izkušnje je tudi kompetenten učitelj in pa predkoncertna priprava, s katero učitelj učence pripravi na obisk koncerta za mlade poslušalce. Koncerte, ki jih za šolsko populacijo pripravljata GMS in GML, šole največkrat obiščejo v okviru kulturnih dni in številni mladi imajo prav na tovrstnih dogodkih prvič priložnost slišati koncert simfoničnega orkestra v koncertni dvorani.

Glede na izsledke naše raziskave menimo, da na pozitivno koncertno izkušnjo odločilno vpliva predkoncertna priprava, ki učence pred obiskom koncerta seznanja z osnovnimi informacijami o ustvarjalcih, izvajalcih in izvajanih glasbenih delih. GMS pedagoško gradivo pošlje učiteljem glasbe, da lahko učence kar najbolje pripravijo na koncertni dogodek. Vendar pa je analiza vprašalnikov za učitelje glasbe pokazala, da kljub naporom GMS, ki želi učence na obisk simfonične matinee temeljito pripraviti, učitelji priprav ne realizirajo v skladu s cilji poslušanja, zapisanimi v učnem načrtu za glasbo. Visok odstotek učiteljev (31,58 %) namreč z učenci pred koncertnim dogodkom sploh ni obravnavalo izvajanih glasbenih del. Še bolj presenečajo rezultati, ki so pokazali, da kar 78,95 % učiteljev pred koncertom učencem ni predvajalo izvajanih glasbenih del, trije učitelji so posnetke predvajali le delno, medtem ko je le en učitelj na to vprašanje odgovoril pritrdilno. Menim, da bi temeljitejša obravnava in večkratno poslušanje izvajanih glasbenih del pred koncertom prispevala k bolj poglobljeni koncertni izkušnji pri učencih. Cilji poslušanja so namreč jasno opredeljeni v učnem načrtu za glasbo, prav tako je poudarjeno, da mora učitelj skrbno načrtovati faze poslušanja, od začetne motivacije preko večkratnega poslušanja z ustreznimi izbranimi slušnimi nalogami do povratne informacije. Po drugi strani se prav vsi učitelji strinjajo, da je pouk glasbe učinkovitejši, če je podkrepjen z umetniškim programom, ki ga za mlade poslušalce pripravljata GMS in Slovenska filharmonija. Prav tako se strinjajo glede usklajenosti koncertnega programa z učnim načrtom za glasbo in vsi so izrazili željo po ponovnem obisku simfonične matinee GMS.

Rezultati naše raziskave kažejo, da imajo učenci, ki so obiskali dva koncerta, boljše mnenje o koncertu simfoničnega orkestra kot učenci, ki so koncertu

prisostvovali prvič. Še bolj izrazito pozitivno mnenje o koncertu in jasno izražena želja po nadaljnjem obiskovanju koncertov pa je vidna pri učencih, ki so obiskali tri ali več koncertov. Iz tega sklepamo, da pozitivna koncertna izkušnja odločilno prispeva k vzbujanju želje po nadaljnjem obiskovanju koncertov in ustvarjanju novih generacij poslušalcev. Simfonična matineja *GMS Marko skače* je dosegla svoj namen in številnim mladim poslušalcem pričarala prijetno koncertno izkušnjo, ki bo morda odločilno vplivala na njihovo nadaljnje obiskovanje koncertov. O temu priča tudi dejstvo, da je po koncertu veliko učencev izboljšalo mnenje o koncertu simfoničnega orkestra, medtem ko se je bistveno zmanjšalo število učencev z negativnim mnenjem. *GMS* zagotovo bistveno prispeva k vzgoji poslušalcev, saj že 45 let ustvarja kvalitetne glasbeno-izobraževalne programe za mlade poslušalce. Simfonične matineje uspešno prilagaja učnim načrtom za glasbo, s čimer podpira in bogati pouk glasbe v osnovnih in srednjih šolah. Poleg tega učence in dijake na simfoničnih matinejah z inovativnimi pedagoškimi pristopi ter na sproščen in zabaven način popelje v svet glasbene umetnosti, mladi poslušalci pa so ob tem deležni pristnega stika z glasbeno umetnostjo v največji slovenski koncertni dvorani. Poudariti je potrebno, da rezultati naše raziskave kažejo tendence pri uresničevanju ciljev kulturno-umetnostne vzgoje na področju glasbene umetnosti v povezavi z izbranim koncertnim dogodkom – simfonično matinejo *GMS Marko skače*. Če pa bi želeli dobiti reprezentativne rezultate, bi bilo potrebno opraviti obsežnejšo raziskavo z uporabo kompleksnejših metod raziskovanja.

Prepričani smo, da je za bolj poglobljeno doživljanje in razumevanje glasbe na simfonični matineji bistveno, da so učenci pred obiskom seznanjeni z izvajano glasbo in njeno vpetostjo v prostor in čas nastanka. Poleg tega menim, da pozitivna koncertna izkušnja pomembno vpliva na vzbujanje želje in potrebe po nadaljnjem obiskovanju koncertov klasične glasbe. Namen simfoničnih matinej je seznanjati učence s klasično glasbo in jim jo približati na prijeten in njim razumljiv način. Številni učenci se namreč prvič srečajo s tovrstno glasbo prav na obisku simfoničnih matinej *GMS*, zato je pomembno, da je prvi vtis pozitiven in prijeten. Na ta način se v mladih poslušalcih lahko razvija želja po obiskovanju koncertov in udejstvovanju v kulturnem življenju v odrasli dobi.

## Literatura

- Ajtnik, Milka (2001): Izzivi poslušanja glasbe. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Bamfort, Anne (2006): The Wow Factor: Global research compedium on the impact of the arts in education. Munster: Waxmann.
- Bucik, Nataša, Požar Matijašič, Nada, Pirc, Vlado (ur.) (2011): *Kulturno-umetnostna vzgoja: priročnik s primeri dobre prakse iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo  
<http://www.zrss.si/kulturnoumetnostnavzgoja/publikacija.pdf> (17.3.2014).
- Budkovič, Cvetko (1995): Razvoj glasbenega šolstva na Slovenskem II. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Dnevi dejavnosti* (1998):  
[http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program\\_drugo/Dnevi\\_dejavnosti.pdf](http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_drugo/Dnevi_dejavnosti.pdf) (7.5.2014)
- Glasbena mladina ljubljanska: <http://www.gml-drustvo.si/> (7.5.2014)
- Glasbena mladina Slovenije: <http://www.glasbenamladina.si/> (7.5.2014)
- Heilbrun, James, Gray, Charles, M. (2001): The economics of art and culture: An American perspective. Cambridge, NY: Cambridge.
- McCarthy, Kevin, F., Jinnett, Kimberly, J. (2001): A new framework for uilding participation in the arts. Santa Monica, CA: RAND.
- Mrak, Marjana (1969 - 70): Ustanovljena je Glasbena mladina Slovenije. *Grlica*, let. XIII, št. 4-5, str. 67-68.
- Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju* (2009):  
[http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program\\_drugo/Smernice\\_za\\_kulturno\\_umetnostno\\_vzgojo.pdf](http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_drugo/Smernice_za_kulturno_umetnostno_vzgojo.pdf) (27.4.2014).
- Oblak, Breda (1997): Glasbena vzgoja 7. Priročnik za učitelje. Program poslušanja. Ljubljana: DZS.
- Pečjak, Sonja, Borota, Bogdana, Bucik, Nataša, Delak, Maja, Karim, Silva, Korošec, Helena, Peštaj, Martina, Železnik, Adela (2009): Učinki načrtne kulturne vzgoje na kulturno dejavnost učencev v osnovnih šolah: Predlog modela kulturno-umetnostne vzgoje. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Resolucija o Nacionalnem programu za kulturo 2014-2017* (2013):  
<http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2014/npk/ReNPK2014-2017.pdf> (2.5.2014).
- Road map for Arts Education* (2006). UNESCO.  
[http://portal.unesco.org/culture/es/files/40000/12581058115Road\\_Map\\_for\\_Arts\\_Education.pdf/Road%2BMap%2Bfor%2BArts%2BEducation.pdf](http://portal.unesco.org/culture/es/files/40000/12581058115Road_Map_for_Arts_Education.pdf/Road%2BMap%2Bfor%2BArts%2BEducation.pdf) (17.4.2014).

- The Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education* (2010). UNESCO.  
[http://portal.unesco.org/culture/en/files/41117/12798106085Seoul\\_Agenda\\_Goals\\_for\\_the\\_Development\\_of\\_Arts\\_Education.pdf/Seoul%2BAgenda\\_Goals%2Bfor%2Bthe%2BDevelopment%2Bof%2BArts%2BEducation.pdf](http://portal.unesco.org/culture/en/files/41117/12798106085Seoul_Agenda_Goals_for_the_Development_of_Arts_Education.pdf/Seoul%2BAgenda_Goals%2Bfor%2Bthe%2BDevelopment%2Bof%2BArts%2BEducation.pdf) (7.5.2014).
- Šivic, Kaja (1995). Zakaj prav Glasbena mladina. *Glasbena mladina*, let. 25, jubilejna številka, str. 1.
- Šramel Vučina, Urška (2010). Orkestrska poustvarjalnost v Ljubljani med obema vojnama. Doktorska disertacija, Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja* (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Wu, Li Ying (2004). A descriptive analysis of the Education Department and educational programs at the Los Angeles Philharmonic. Doctoral Dissertation. Florida State University.